

Oud-journalist Jan Huyghe schrijft historische roman

De IJzervloed – Westhoek, kerstnacht 1993

Dertig jaar geleden - eind december 1993 – heerste er grote watersnood in het noorden van Frankrijk, Duitsland en Nederland, waar zelfs zes dodelijke slachtoffers te betreuren vielen. Ook ons land heeft de overstroming toen geweten, vooral langs de Maas, en aan onze eigen achterdeur, in de IJzervallei. Van 35 hofsteden in de broeken dienden toen op het nippertje, zelfs tijdens de kerstnacht, de veestapels geëvacueerd. Jan Huyghe (Veurne/Oostduinkerke) schreef er een streekroman over: *De IJzervloed – Westhoek, kerstnacht 1993*.

Vraag: Een vloed..? Was het zo erg?

Jan: Zeker weten. Het was in de IJzervallei een van de grootste overstromingen van de 20ste eeuw. Op 30 december '93 stond het waterpeil aan het sas van Fintele 1,74 cm boven normaal, zeg maar een mens van top tot teen. Het is normaal dat de broeken, op de rechteroever van de IJzer, het teveel aan water opvangen, dat is hun functie, ze vormen een wachtbekken. Maar die keer duurde het drie weken. Wegen en grachten waren onzichtbaar, hoeven waren afgezonderd, tenzij met de *schute*. Het water klotste buiten en binnen tegen de muren van stallen en schuren...

Vraag: Moesten de hoevedieren toen weg?

Jan: Natuurlijk! Ze worden dodelijk ziek als ze met de poten dagenlang in het water zouden staan. Van 35 boerderijen gingen in die dagen de runderen en de varkens op het nippertje op transport naar droge oorden. Als je rekent aan honderd dieren per hoeve, dan kom je aan 3.500 dieren! Kunnen we ons dat inbeelden? Waar moesten die al naartoe? Misschien wel verdeeld over honderd verschillende opvangplaatsen?

Vraag: Heb je als journalist zo'n verhuis meegemaakt?

Jan: Nee. Het was heel moeilijk een hoeve in nood in de broeken te bereiken. Zeker niet met een gewone wagen toen het water rees. Je zag geen weg, je zag geen gracht, het was in de donkerste van de dagen, je kon er als leek, vreemd aan de broeken, niets uitrichten, enkel verongelukken. Als reporter moest ik dus de info voor mijn artikels telefonisch verzamelen. Ik vond een goede bron: Geert Leeman, toen 32, landbouwer op misschien wel de meest afgelegen hoeve in de broeken van Woumen/Merkem, op een paar honderd meter van de Blankaart. Bovendien de vierde generatie Leeman, van vader op zoon, op dezelfde hoeve sedert 1907. Dus een echte broekrat! Hij keek op geen minuutje aan de telefoon, op kerstdag 25 december 1993... Hij moest heel zijn verhaal kwijt.

Vraag: Vertel...

Jan: Daags voor kerstdag steeg het peil met 1,5 tot 2 cm per uur. Reken maar uit. De eigenlijke evacuatie van 70 koeien en vaarzen, 50 zeugen en een 100-tal biggen, begon om half één 's nachts. Met een ploeg brandweermannen, een vee- en een strohandelaar en medewerkers. De hele kerstnacht werd in de regen gewroet, geploeterd en gesakkerd om de dieren de vrachtwagens in te krijgen, om in de duisternis door het water op de dreef en de smalle wegen te blijven. Drie vrachtwagens drie maal heen en weer. Benauwelijk, spookachtig, hallucinant. Het water stond in de dreef 80 cm hoog toen de laatste vracht om 6 u. 's morgens het hof verliet. Het was kantje boord geweest, ternauwernood, maar het was gelukt..."

Vraag: Je boek telt ruim 200 pagina's, allemaal gevuld met water..?

Jan: Ja, met de Westhoek als ruimer kader, inzoomend op de IJzervallei en nog dieper op het Blankaartbekken. Maar ik besteedde ook veel aandacht aan de tijd: het ontstaan van de IJzer en de broeken, overstromingen in de 19de eeuw o.a. in Roesbrugge en Stavele, de bouw van het Blankaartkasteel, WO I, de evolutie naar natuurreservaat, de koude oorlog tussen landbouw en milieu. Hoofdpersonage anno 1993 is Roel van Vijfhuizen, vierde generatie na zijn voorvaders Wies, Door en Robert. Deze fictieve dynastie is dus gebaseerd op Geert Leeman en zijn voorvaders Aloïs, Hector en Roger. Vandaag is Geert 62 en al 38 jaar boer op het hof waar zijn overgrootvader Aloïs in 1907

begon als boer-jachtwachter van barones Melania van de Blankaart. Sedert 2013 is Geert ook adjunct-dijkgraaf in het bestuur van de Zuidijzerpolder.

Vraag: Al bij al op velerlei vlak een mooi boek voor onze Westhoek?

Jan: Wel, ik probeerde het onderste uit de kan te halen. Ik heb er altijd van gedroomd een boerenroman over de Westhoek te schrijven. Over zijn eerste en laatste reden van bestaan: *water...* Is die droom met *De IJzervloed* werkelijkheid geworden? Een epos voor onze Westhoek?

De IJzervloed – Westhoek, kerstnacht 1993

* 208 p. / 40-tal foto's, illustraties, voorwoord door Willem Vermandere

* **Prijs:** 25 euro / voor verzending + 10 euro (België) = 35 euro via BE83 4745 1661 0115 v. Jan Huyghe, Dorpstr. 49, 8670 Oostduinkerke

* boekhandels in de Westhoek / horeca langs de IJzer / auteur jan.huyghe@proximus.be, 058 51 24 98